

The background of the entire image is a close-up, abstract view of swirling teal and blue paint. The colors range from dark navy to bright turquoise, creating a dynamic, fluid texture with visible brushstrokes and highlights.

Vladimir
Martinovski

Turbulencije

Vladimir
Martinovski

Turbulencije

Zagreb, 2019.

Vladimir
Martinovski

Turbulencije

Sa makedonskog
preveo Ivica Baković

Muzej soli

U muzeju soli se ne
kazuju neslane šale.
Iskazi se ne začinjavaju

nepotrebnim pridjevima.
Hrana se ne dosoljava
a znoj se ne odsoljava.

Nema izloženih skulptura
od grudica soli, ni grupnih
portreta kristala.

U muzeju soli more
gost je kao i svatko od nas koji,
prije ili kasnije, ispari.

Muzej papra

U muzeju papra
umjesto ulaznice trebaš
kihnuti jako glasno.

U njemu su slike sviju koje
si uspio razljutiti strasno,
ili barem zapapriti im dan.

Zato muzej može biti
sitan, jedva vidljiv, ali može
biti i veći od Louvrea.

Najljepše je kada te uopće ne
puštaju unutra jer se nitko na te
ne ljuti. Tada uzalud kišeš.

Vodena pjesma

Blizu Zabranjenoga grada
jedan starac četkom po tlu
piše stihove. Molim

prijatelja da mi prevede brzo,
dok ne ispari pjesma! Otpija
od vode i prevodi u jednom dahu:

— Samo ono što bi zapisao
vodom, koju bi odvojio od usta
u najvrelije podne, samo to

vrijedi zapisati! Sve je drugo
bolje pustiti da ispari
I da se vrati sa sljedećom kišom.

Mrtva priroda s dva kofera

Nabrekla poput tikvi
pred pucanje dva kofera
čekaju nasred hodnika

Za mnogo rublja
knjiga i sitnica
mjesta nije bilo

(Vraćamo ih
u ormare
i vitrine)

U sve njih na tren kao
da se uselio neki nijem
neizreciv osjećaj:

možda tuga svih onih
za koje nije bilo mjesta
u velikom koferu Noinom

Obiteljski portret

*Prema jednoj crno-bijeloj
fotografiji iz Muzeja
fotografije u Parizu*

Oca nema

Vjerojatno ne želi
da ga ikada slikaju
(a možda je sakriven
iza fotoaparata)

Ni majke nema

Vjerojatno joj je dosadilo
slikati se bez supruga
(a možda je u kuhinji
ili pred ogledalom)

Ni djece nema

Vjerojatno je sin
u vojsci ili je domazet
a kći je možda
otišla u tuđinu

Ni djeda nema

(Vjerojatno je već odavno
napustio ovaj svijet)

Možda zato baka
drži stari obiteljski portret
kao što majke drže bebe
ili djeca lutke

Turbulencije

(Pjesma nastala u zraku)

*Molimo vas, vežite pojaseve,
ulazimo u zonu
jakih turbulencija!*

kaže nam glas, pomalo uznemiren bas.
Poput školarčića, svi se poslušno vežemo
i opet se vraćamo novinama i knjigama.

Tobože ništa nas ne dira. Ali zatrese snažno
kao grom, potres, poplava, tehno-parti,
vojna parada i prijevremeni izbori u isto vrijeme!

Padaju čaše i koferi. Posrće i jedna stjuardesa.
Nad našim glavama, poput oblačića iz strip-a, mijesaju se
fragmenti molitvi, zakletvi, blagoslova i amaneta.

Kor beba vrišti! Netko mantra “Hare Krišna”.
Netko guta pilule. A netko poseže za mobitelom
da bi napisao oproštajnu poruku... A potom, sve se smiruje.

Kao da ništa nije bilo. Ipak šutimo i
dišemo drugačije nego prije. Nekako dublje.
S po jednim tihim “hvala” u svakom novom dahu.

Kraj zida plača

Nekoliko metara
od Zida plača
sretoh ženu iz
Pjesme nad pjesmama.

Po njezinoj su kosi uistinu
šetala stada koza, a grudi
opojne poput sočnog grožđa

bile su joj pokrivenе uniformom
koja je mirisala na znoj, ambru,
cvijet šaronski, mošus i šafran.

Na njezinu je tijelu čvrstu
poput Davidove kule
visio najnoviji model
automatske puške.

Očima je golubice
šetala dnom
moje torbe
tražeći bombu.

Našla je samo krušku,
bočicu vode
i nekoliko knjiga.

Pogleda me sa
sumnjom i osmijehom,
kao da je čula
da je u meni

već pukla
pokoja atomska
ljubavna bomba.

Bijelo vino

Iako su stoput čuli
da ga treba piti
samo u mjesecima u kojima
nema slova "nj"

(ili da je najbolje kao
sredstvo za čišćenje
mrlja od crvenog vina)

bijelo vino
za njih te noći
imalo je barem
dvije prednosti:

prvo,
nije bio baš
najveći grijeh
miješati ga s vodom

(a oni već bjehu
živa voda)

i drugo,
izazivalo im je kiselinu
od koje do zore
ne da se spavati

(a oni ionako
nisu imali
namjeru zaspati)

Prava voda

Ma femme aux yeux d'eau pour boire en prison¹

ANDRÉ BRETON

Zalutao u labirintu tezgi
ogromnog pekinškog pazara
sjetih se riječi taksista:

*Gospodin je vjerojatno
stvorio svijet, ali sve
ostalo se pravi u Kini!*

“I prodaje se na ovom pazaru” —
pomislih gledajući planine
kopija skupih proizvoda

koji se ovdje mogu kupiti
za samo nekoliko juana. Slučajno
se uhvatih za jednu tamnozelenu

planinarsku jaknu
poznate marke. Da bi me uvjerila da
je kupim za malo novaca

i da bi pokazala da je *waterproof*,
prodavačica uroni jaknu
u vodu koju je pila.

Nekoliko me kapi zapljušnulo u čelo,
a druge su kanule na pod,
Voda je prava! — reče.

Kupio sam jaknu i nosio je
ne samo u planinama. Nosim je i na
događanjima u kojima ima planinskih lanaca

praznih laskanja i tapšanja po ramenu.
Nosim je i među lažnim prorocima i
propovjednicima što nas vazdan uče:

*Mrzite čitav Svet, osobito
susjede jer oni sigurno
mrze vas mnogo više!*

Nosim lažnu jaknu kao
pancirku protiv bujice laži.
Nosim je i kad gledam vijesti.

Nosim je kao pokretni podsjetnik
da je mnogo toga uistinu lažno,
ali ti si prava, poput vode što je pijem.

Preobrazbe

Kada te nema pretvorim se u trenu u suncokret bez sunca,
u knjigu bez slova, u dom bez vrata, u kišu bez kapi,
u kontrabas bez žica, u romobil bez prednjeg kotačića
u sat bez kazaljki, u stih bez antičkih stopa,

u čokoladu bez kakaa, u glavni grad bez bulevara,
u žirafu bez vrata, u orkestar bez dirigenta,
u kondora bez perja, u ulicu bez trotoara,
u skulpturu bez glave i postolja.

Kada te nema postajem orah bez jezgre,
pčela bez kapi meda ili sebičan
skakavac bez violine u ruci.

A s tobom sam običan
čovjek koji zna kriti vješto
da je prije bio svašta nešto.

Nova sazviježđa

1.

Prvi dio noći nam je prošao
u sastavljanju novih sazviježđa

Kada sam na nebu ugledao "Uspavanu lastavicu"
pohitala si sastaviti sazviježđe "Jastuk"

Kada si prepoznala sazviježđe "Nakriviljeni tulipan"
sabrazao sam dvije-tri zvijezde da ga podupru

Kada sam ugledao sazviježđe "Jegulje"
rekla si mi da je čitavo nebo ocean

Kada si ugledala sazviježđe "101 biser"
šapnuo sam ti: galaksije su poput školjki

Kada smo vidjeli nova zvjezdana jata
brzo smo im potražili nebeska drvca za počinak

2.

I kada smo uspjeli konačno udomiti
sve zvijezde, komete, meteore i sazviježđa

odlučili smo da drugi dio noći
i mi možemo poći na zasluženi odmor

3.

Jutro je počelo kao i svako jutro: pogledali smo se
kao da ne znamo ništa o novim sazviježđima

Владимир
Мартиновски

Турбуленции

Музеј на солта

Во музејот на солта не се
кажуваат несолени шеги.
Исказите не се зачинуваат

со непотребни придавки.
Храната не се досолува
а потта не се отсолува.

Нема изложени скулптури
од грутки сол, ниту группни
портрети на кристалите.

Во музејот на солта морето
е гостин како секој од нас, кој,
порано или подоцна, испарува.

Музеј на биберот

Во музејот на биберот
место влезница треба
да кивнеш ептен гласно.

Во него се слики на сите што
си успеал да ги разлутиш страсно,
или барем да им го забиериш денот.

Затоа музејот може да биде
ситен, едвај видлив, ама може
да биде и поголем од Лувр.

Најубаво е кога воопшто не те
пуштаат внатре, оти никој не ти
е лут. Тогаш попусто киваш.

Песна од вода

Близу до Забранетиот град
еден старец со четка на тлото
пишува стихови. Го молам

пријателот да ми преведе брзо,
додека не испарила песната! Отпива
од водата и преведува во еден здив:

— Само тоа што би го запишал со
вода, која би ја одвоил од уста
во најжешкото пладне, само тоа

вреди да се запише! Сè друго е
подобро да се пушти да испари.
И да се врати со следниот дожд.

Мртва природа со два куфера

Подуени како тикви
пред пукањедвата куфера
чекаат среде ходникот

За многу алишта
книги и дреболии
немаше место

(Ги враќаме
во плакарите
по витрините)

Во сите нив како за миг
да се всели некое немо
неискажливо чувство:

можеби тагата на сите оние
за кои немало место
во големиот куфер на Ној

Семеен портрет

*Според една црно-бела
фотографија од Музејот на
фотографијата во Париз*

Таткото го нема

Веројатно не сака
никогаш да го сликаат
(а можеби е засолнет
зад фотоапаратот)

Ни мајката ја нема

Веројатно ѝ здодеало
да се слика без сопругот
(а можеби е во кујната
или пред огледалото)

Ни децата ги нема

Веројатно синот е
во војска или е домазет
а можеби ќерката е
замината јабана

Ни дедото го нема

(Веројатно веќе одамна
заминал од овој свет)

Можеби затоа бабата
го држи стариот семеен портрет
како што мајките држат бебе
или децата кукла

Турбуленции

(Песна настаната во воздух)

*Ве молиме, врзете ги појасите,
влегуваме во зона на
силни турбуленции!*

ни вели глас во бас со доза на вознемиреност.
Како ученичиња, сите послушно се врзуваме
и пак им се враќаме на весниците и на книгите.

Небаре ништо не нè засега. Ама затресува моќно
како да има луња, земјотрес, поплава, техно-журка,
воена парада и предвремени избори во исто време!

Паѓаат чаши и куфери. Се препнува и една стјуардеса.
Над нашите глави, како облачиња од стрип, се мешаат
фрагменти од молитви, заклетви, благослови и аманети.

Хор од бебиња вреска! Некој мантра “Харе Кришна”.
Некој голта апчиња. А некој посега по мобилниот
за да напише проштална порака... А потоа, сè се смирува.

Како ништо да не било. Сепак молчиме и
дишеме поинаку од претходно. Некако подлабоко.
Со едно тивко “фала” во секој нов здив.

Крај сидот на плачот

На неколку метри
од Сидот на плачот
ја сретнав жената од
Песна над песните.

По нејзините коси навистина
шетаа стада кози, а градите
опојни како сочно грозје ѝ

беа покриени со униформа
која мирише на пот, амбра,
саронски нарцис, миск и шафран.

На нејзината плот цврста
како Давидовата кула
висеше најнов модел
автоматска пушка.

Со очите галабови
шеташе по дното
на мојата торба
барајќи бомба.

Најде само круша,
шишенце со вода
и неколку книги.

Ме погледна со
сомнеж и насмев,
небаре слушна
дека во мене

веке пукна
по некоја атомска
љубовна бомба.

Бело вино

Иако стопати беа чуле
дека треба да се пие
само во месеците во кои
ја нема буквата “р”

(или дека е најдобро како
средство за чистење
дамки од црните вина)

белото вино
за нив таа ноќ
имало барем
две предности:

прво,
не било баш
најголем грев да
се меша со вода

(а тие веќе биле
жива вода)

и второ, им
правело киселини
од кои до зори
не се заспива

(а тие и онака
немале никаква
намера да заспијат)

Вистинска вода

Жено моја со очи како вода подадена на затвореник
Андре Бретон

Заталкан во лавиринт од тезги
на еден огромен пекиншки пазар
се сетив на зборовите на таксистот:

*Господ веројатно го
создал Светот, ама сè
останато се прави во Кина!*

“И се продава на овој пазар” —
помислив, гледајќи ги планините
со копии од скапи производи

што тука можат да се купат
само за неколку јуани. Случајно
се фатив за една тревозелена

планинарска јакна од една
позната фирмa. За да ме убеди да
си ја купам за мали пари

и за да докаже дека е *waterproof*,
продавачката ја потури јакната
со водата што си ја пиеше.

Неколку капки ме удрија в чело,
а другите се спуштија на подот.
Водава е вистинска! — рече.

Ја купив јакната и ја заносив
не само по планини. Ја носам и на
настани на кои има планински венци

од празни ласкања и тапкања по рамо.
Ја носам и меѓу лажни пророци и
проповедници кои везден нè учат:

*Мразете го цел Свет, особено
соседите, оти тие сигурно
ве мразат многу повеќе!*

Ја носам лажнава јакна како
панцир против порои од лаги.
Ја носам и додека гледам вести.

Ја носам како подвижен потсетник
дека многу нешта се навистина лажни,
ама ти си вистинска, како водава што ја пијам.

Преобразби

Кога те нема се претворам за час во сончоглед без сонце,
во книга без букви, во дом без врати, во дожд без капки,
во контрабас без жици, во тротинет без предно колче,
во часовник без стрелки, во стих без антички стапки,

во чоколадо без какао, во главен град без булевар,
во жирафа без врат, во оркестар без диригент,
во кондор без перја, во улица без тротоар,
во скулптура без глава и без постамент.

Кога те нема станувам орев без јатка,
пчела без ронка мед или себичен
скакулец без виолина в рака.

А кога сум со тебе сум обичен
човек кој знае да крие вешто
дека порано бил сè и сешто.

Нови cosвезддија

1.

Првиот дел од ноќта ни помина
во составување нови cosвезддија

Кога на небото видов “Заспана ластовица”
поита да составиш созвездие “Перница”

Кога го препозна созвездието “Криво лале”
собрав две-три звезди за негова потпирка

Кога го видов созвездието “Јагули”
ми рече дека целото небо е океан

Кога го виде созвездието “101 бисер”
ти шепнав: галаксиите се како школки

Кога видовме нови звезденi јата им
баравме брзо небесни дрвца за починка

2.

И кога успеавме конечно да ги вдомиме
сите звезди, комети, метеори и созвездииа

решивме дека вториот дел од ноќта
и ние можеме да одиме на заслужен одмор

3.

Утрото почна како секое утро: се погледнавме
како да не знаеме ништо за новите созвездја

Vladimir
Martinovski

Turbulences

Translated from Macedonian
by Milan Damjanoski

Museum of salt

In the museum of salt
You only tell jokes worth their salt.
Never garnish your stories

with unnecessary adjectives.
Food is never too salted,
sweat is never desalted.

There are no exhibitions
of salt sculptures, nor group
portraits of salt crystals.

In the museum of salt, the sea
is a guest just like any of us, who'll,
sooner or later, evaporate.

Museum of pepper

In the museum of pepper
your ticket in is a
really loud sneeze at the door

It holds the images of all those
whose tempers you made flare,
or somehow spiced up their day.

Which is why the museum can be
small, like a grain of pepper, or
it can be a hotter ticket than the Louvre.

Though, it's best when you're not let in
just because no one is angry at you.
That is nothing to sneeze at.

Poem written in water

Near the Forbidden City
An old man with a brush
Writes verses on the ground. I ask

My friend to hurry up and translate it,
Before the poem disappears into thin air! He takes
A sip of water and translates in one breath:

— Only that which you would write in
Water, spared from your lips
On a blistering hot day, only that

Is worth writing down! All else
is better left to evaporate into the air.
Only to return with the next rain.

Still life with two suitcases

Swollen
like pumpkins
about to burst
the two suitcases
stand in the middle
of the lobby

No room
for so many
pieces of clothes
books and
knick-knacks

(We put them back
in the closets
on the shelves)

All of them
in an instance
are infused
with a silent
inexpressible
emotion: perhaps

that very sorrow felt
by all those for whom
there was no room
in Noah's big suitcase

Family portrait

*Inspired by a black
and white photograph
from the Museum of
Photography in Paris*

The Father
is missing

He probably never
liked to have his picture taken
(or maybe he's hiding
behind the camera)

The Mother
is also missing

She probably got tired
of posing without her husband
(or maybe she's in the kitchen
or in front of a mirror)

The children
are also missing

The son could be in the army
or lives with his in-laws,
the daughter could be
living somewhere overseas

The grandfather
is also missing

(He has, probably, long ago
departed from this world)

Perhaps
that's why the grandmother
holds the old
family portrait
just like mothers
hold their baby
or kids hold
their doll

Turbulences

(A Poem Written in Flight)

*Please, fasten your seatbelts,
We are entering a zone of
Strong turbulences!*

A deep voice with poise tells us, though with a hint of concern.

Like schoolboys, we follow orders and buckle up
And return to our magazines and books.

As if we haven't got a care in the world. Yet we get a mighty jolt

As if we are living through a storm, a quake, a flood, a techno rave,

A military parade and snap elections all at the same time!

Cups and cases drop all around. A flight attendant trips over.

Above our heads, popping up like clouds in comics, a vortex of

Fragments of prayers, vows, blessings and last words.

A choir of babies screaming! Some chant "Hare Krishna".
Some pop pills. Some reach for their phones
To text a farewell message... And then, it all calms down.

As if nothing has happened. Yet, we're all quiet
And breathe rather differently than before. More
profound.

With a silent “thank you” with every new breath.

By the wailing wall

Just a few yards
from the Wailing Wall
I met the woman from
the Song of Songs.

In her hair indeed trailed
flocks of goats, her breasts
luscious and intoxicating as grapes

were covered by a uniform
emanating with essence of sweat, amber,
rose of Sharon, musk and saffron

From her flesh
solid as the Tower of David
hung the latest model
of an automatic rifle.

Her dove's eyes
roved around
the bottom of my bag
looking for a bomb.

She found only a pear,
a bottle of water
and a couple of books.

She looked at me
with suspicion and a smile
as if she heard
deep inside of me

the explosions
of a series
of love bombs.

White wine

Though they've always been told
that you should drink it
only in months without
the letter "R"

(or that there's no better
way to clean the spots from
spilled red wine)

white wine
for the two of them
that night had at least
two advantages:

first,
it turns out
it's not the ultimate sin
to mix it with water

(though they
were already soaking wet)

and secondly,
it led to heartburn
that kept them awake
till the break of dawn

(though they
had no plans at all
to sleep that night)

Real water

My wife with eyes full of water to drink in prisons

ANDRÉ BRETON

Lost in a labyrinth of stalls
at a huge Beijing street market
I thought of the taxi driver's wise words

*God probably made
this World, but all else
is made in China!*

“And sold at this market” –
I thought, gazing at the mountains
of luxury goods fakes

that can be bought here
for a handful of yuans. I happened
to grab a meadow green

alpinist jacket by a world famous
brand. To convince me
to buy it on the cheap

and as a proof that it's waterproof,
the lady behind the stall spilled
her glass of water all over the jacket.

Couple of drops hit me on the forehead,
The rest slid gracefully on the floor.
The water is real!— she pointed.

I bought the jacket which has served me since
not only for mountain treks. I wear it
at events where I have to brave mountains

of empty flattery and pats on the back.
I wear it when surrounded by false prophets
and preacher that teach us daily:

*Hate the whole world, especially
thy neighbor, cause certainly
they hate you much more!*

I wear this fake jacket as a bulletproof
vest against the barrage of lies.
I wear it when I watch the news.

I wear it as a living reminder
that many things are indeed fake,
but you are real like the water that I drink.

Transformations

When you're gone, I suddenly turn into a sunflower
without the sun,
In a book without letters, home without doors, rain
without drops,
A double bass with no strings, a scooter without the front
wheel,
A clock without hands, a verse without an ancient metric
foot,

Into chocolate without the cocoa, a city with no
boulevard,
A giraffe without a neck, an orchestra with no conductor,
A condor without feathers, a street without a footway,
Into a sculpture with neither a head nor a pedestal.

When you're gone, I'm a nut without the kernel,
A bee without a drop of honey, or a selfish
Little cricket that misplaced its violin.

And when I'm with you, I'm merely
A man who conceals so readily
All the things he used to be.

New constellations

1.

We spent the first part of the night
Piecing together new constellations

When I saw in the sky a “Sleeping swallow”
You hastened to draw the constellation of the “Pillow”

When you discerned the constellation of the “Bent Tulip”
I gathered a few stars to prop it up

When I saw the glistening of the “Eel” constellation
You told me that the whole sky is one big ocean

When you chanced on the constellation of the “101 Pearls”
I whispered: the galaxies are like oysters

Whenever we saw new flocks of stars
We rushed to find them heavenly trees so they can rest

2.

And when we finally found homes
For all the stars, comets, meteors and constellations

We decided we can take our deserved leave
And rest for the remainder of the night

3.

Next morning began as any other morning: we looked
at each other,
As if we knew not of any new constellations

On the author

Vladimir Martinovski (Skopje, 1974) is a poet, story teller, essayist, literary critic and translator. He works as a full professor at the Department of General and Comparative Literature at the Blaže Koneski Faculty of Philology in Skopje. He is the author of the following works of poetry: *Sea Moon* (2003), *Hidden Poems* (2005), *And Water and Earth and Fire and Air* (2006), *Quartets* (2010), *Hurry Up and Wait* (2011), *Before and After the Dance* (2012), *Real Water* (2014), *Inner Mountains* (2016) and *Dream and Awake Poems* (2017). He has published three collections of haibuns: *An Echo of Waves* (2009), *Cat in the Mist* (2016) and *Sky Without Stars* (2016). He is, also, the author of a number of literary theory works. He has edited about ten anthologies. His poetry has been translated and published in twenty different languages. Vladimir Martinovski is a winner of the following literary awards: “Brothers Miladinovci” (for poetry), “Nova Makedonija” (for short fiction) and “Dimitar Mitrev” (for literary criticism).

O pjesniku

Vladimir Martinovski (Skoplje, 1974.), pjesnik, pripovjedač, eseijist, književni kritičar, prevoditelj. Radi kao redovni profesor na Katedri za opću i komparativnu književnost na Filološkom fakultetu "Blaže Koneski". Autor je desetak knjiga poezije: *Morska mjesecina* (2003.), *Sakrivenе pjesme* (2005.), *I voda i zemlja i vatra i zrak* (2006.), *Kvarteti* (2010.), *Požuri i pričekaj* (2011.), *Prije i poslije plesa* (2012.), *Prava voda* (2014.), *Unutrašnje planine* (2016.) i *Sanjane i budne pjesme* (2017.), kao i tri knjige haibuna: *Jeka valova* (2009), *Mačka u magli* (2016.) i *Nebo bez zvijezda* (2016.). Autor je desetak književno-teorijskih knjiga. Priredio je desetak antologija i zbornika znanstvenih radova. Pjesme su mu objavljene na dvadesetak jezika. Dobitnik je nekoliko književnih nagrada: "Braća Miladinovci" (za poeziju), "Nova Makedonija" (za prozu) i "Dimitar Mitrev" (za književnu kritiku).

Impresum

Goranovo proljeće

Edicija
Versopolis

Urednik
Marko Pogačar

Lektura i korektura
Ana Brnardić

SKUD "Ivan Goran Kovačić"
Zagreb, Opatovina 11
info@igk.hr
www.igk.hr

Za nakladnika
Tomislav Kosovec

Oblikovanje knjige
Tina Ivezić
Damir Prizmić

Tisk
Sveučilišna tiskara, Zagreb

Naklada
1000 primjeraka

CIP zapis je dostupan u
računalnom katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 001022940.

ISBN 978-953-6126-66-8

VERSOPOLIS

where
poetry
lives

With the support of the
Creative Europe Programme
of the European Union

sku♪igk

